

כתיבה אמנון נחמיאס

ריסוס נחילי ארבה

כנראה להכנה ליום המחרת כך אפשר לגלות את האזורים שבהם הם מתרכזים ולרכז את הריסוס שם.
דיווח: ד"ר בני שלמון, ביולוג מחוז אילת, רשות הטבע והגנים

ארבה המדבר

מקורו של הארבה שתקף את ישראל הוא בצפון מזרח אפריקה-סודן - אזור טרופי, שם הוא גדל כבודד, וכשמתיקיימים תנאים מתאימים מבחינת גשם, טמפרטורה ולחות הוא מתרבה ואז האוכלוסייה עוברת שינוי מפרטים בודדים ללהקה. צבעם משתנה, ההתנהגות שלהם משתנה וגם מערכת הרבייה.

צבע הצעירים שחור - כדי שיוכלו להתחמם מהר. לבוגר מיתוספים כנפיים ואברי רבייה וצבעו ורוד. אחרי שבועיים הוא מתבגר מינית והופך לצהוב. הנקבות צריכות לפתח ביצים ולכן הן צריכות לאכול הרבה כדי לאגור אנרגיה.

למזלנו, הארבה שעובר את ישראל הוא ארבה ורוד שעדיין לא התבגר מינית. את הנזקים הקשים לחקלאות עושים השלבים הצעירים של הארבה והמבוגרים מינית אשר אוכלים כל דבר ירוק בסביבה. זוהי באמת מכת מצריים כמתואר בתנ"ך.

את ישראל עברו כמה מיליוני חגבים בכל יום. האגף להגנת הצומח במשרד החקלאות בשיתוף פעולה עם רשות הטבע והגנים החליטו על ריסוס הנחילים תוך הקפדה על חומרים בעלי רעילות נמוכה ליונקים ולעופות כדי למנוע הרעלת שרשרת של חיות הבר בשמורות הטבע. בערב הארבה מתרכז על גבי הקרקע ובעיקר על ראשי שיחים ועצים,

הפקח איתמר ווליס משחרר את הסופית הלכודה

צייד לא חוקי

עובדים זרים רבים המגיעים לארץ על מנת לעבוד בחקלאות, ממשיכים במסורת הצייד איתה הגיעו מארצות מוצאם וצדים בשדות ובשטחים הפתוחים באמצעים שונים. סופית שנלכדה במלכודת, ניצלה בזכותו של **איתמר ווליס**, פקח הרשות שהזדמן למקום, שיחרר את הסופית לטבע, והחריים את המלכודת. רשות הטבע והגנים מבצעת הדרכות והסברה לפועלים הזרים המועסקים בחקלאות כדי לצמצם את ממדי התופעה, לצערנו עקב תחלופה גבוהה וחוסר תקשורת יעילה - אין אנו מצליחים למגר את התופעה.

הדורבנים

פרט של דורבן

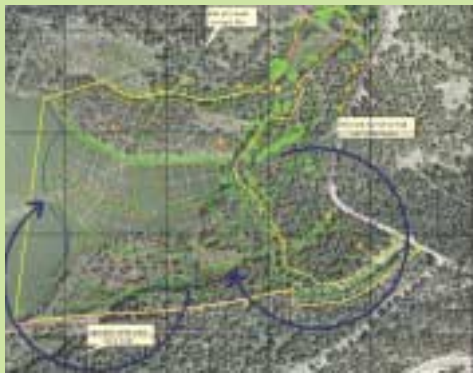
שוטרים במשטרת עפולה, שעצרו לבדיקה רכב חשוד על שני נוסעיו, נדהמו לגלות שני דורבנים שחוטים זרוקים על רצפת הרכב. השוטרים עיכבו את השניים לחקירה והזעיקו את פקחי רשות הטבע והגנים להמשיך את הטיפול בעבירה. ואולם בכך לא

הסתיימו אירועי הלילה. כאשר חנתה מכונית העבריינים בתחנת המשטרה, הופיעו שני ציידים נוספים, לקחו את הדורבנים וניסו להימלט איתם, אך ללא הצלחה. השניים נתפסו ונעצרו לחקירה באשמת ציד בלתי חוקי ושיבוש הליכי חקירה.

אוכלוסיית הדורבנים נמצאת במגמת ירידה זה מספר שנים, ולכן יש חשיבות רבה לפעול להגנתם. הדורבן הוא המכרסם הגדול בישראל, ומוכר לציבור בזכות שערותיו שהפכו לקוצי מגן מושחזים המשמשים לו להגנה מפני טורפים.

העונש המרבי הקבוע בחוק על ציד דורבנים הוא קנס בסך 50,000 שקל ושלוש שנות מאסר. ואולם עד היום הקנס המרבי שניתן למי שצדו דורבנים הגיע לכדי 5,000 שקל בלבד, כשהשופט **כמאל חיר**, פסק בבית משפט השלום בחיפה, כי שני ציידים ישלמו קנס בסך 5,000 שקל כל אחד לאוצר המדינה, לאחר שהואשמו בציד דורבנים.

פקח רשות הטבע והגנים **עופר יעקב**, שחקר את המקרה אמר כי ראוי שהחלטת השופט תפורסם ברבים על מנת שתהווה גורם מרתיע לכלל הציידים הבלתי חוקיים.

מפת שטחי היישוב מיכל

מיכל בטבע

הוועדה לשמירת השטחים החקלאיים והפתוחים הפועלת ליד המועצה הארצית, קיבלה את דרישת רשות הטבע והגנים לצמצם את שטח היישוב המתוכנן – מיכל בגלבו, כך ששטחים שנסקרו ונמצאו עם ריכוזי אירוסים או בעלי רגישות נופית גדולה הוצאו מתחום התכנית. משמעות ההחלטה: צמצום משמעותי (כ-40 אחוז) בפגיעת שטחי חורש, יער נטע אדם ושטחים פתוחים שנמצאים בהם ריכוזי אירוס הגלבו.

ההחלטה שהתקבלה מחזקת את עמדת הרשות כפי שהוצגה במוסדות השונים, שניתן לצמצם באופן משמעותי את הפגיעה בטבע כתוצאה מהקמת היישוב ובראייה תכנונית כוללת, לאפשר שמירה יעילה על הטבע באזור הגלבו, בעיקר לאור הכללת שטח של כ-6,000 דונם כתוספת לשמורת הטבע במורדות ההר המהווים מסדרון אקולוגי משמעותי המקשר בין רמות יששכר לאזור נחל בזק.

שטח זה לא יועד במקור להיות שמורת טבע, למרות חשיבותו הרבה לרציפות אקולוגית, ובעצם הכרתו כשמורה יש לראות הישג גדול לשמירת הטבע בישראל.

תמונת נוף

כשמטיילים בימים אלה בשמורת הטבע עין אפק בעמק עכו, כל מה שצריך הוא להרים את הראש ולהביט אל השמיים, לראות את דאיית הדיות המצויות (הידועה גם כדיה שחורה) מעל לשמורה. ביניהן מתערבבות ומצטרפות מדי פעם לדאייה החסידות השחורות, שמספרן הולך וגדל בעמק בשנים האחרונות. מאות קורמורנים גדולים יושבים על עצי האקליפטוס סביב וצובעים אותם בצבע שחור בין אוקטובר למרץ. לחגיגה זו מצטרפים לעתים גם שקנאים המשנים צבעים בשמים ועפים במבנה מאורגן ויפה.

הדיה היא דורס חברותי, חורפת ומגיעה אלינו באוקטובר יחד עם הלבנית הגדולה, ברווזים ממינים שונים, אגמיות ועוד. מזה כמה שנים מספר הדיות החורפות באזור הולכת וגדלה, כנראה בגלל שפע המזון שממנו היא ניזונה.

הדיה אוכלת בעיקר פגרים ובכך עוזרת למשקי המדגה מסביב ומנקה את הבריכות מדגים מתים.

לא כל העופות הם כאלה. ישנם גם מינים העלולים לגרום נזק למשק המדגה – בעיקר שקנאים וקורמורנים הניזונים בטבע מדגים בלבד. הקורמורן הוא שחיין וגם צוללן טוב, ובדרך זאת הוא משיג את מזונו. לעומתו, השקנאי זקוק לעזרה הדדית בדיג והוא מגיע לכך כאשר להקות חגות בתוך הבריכה ומגרשות את הדגים למרכז.

שמורת טבע עין אפק

כחלק מתכנית הממשק, ובמשותף עם בעלי בריכות הדגים שמסביב לשמורה, נעשה מאמץ למציאת פתרונות לנזקים ולמטרדים, כדי לצמצם ואף לחסל את הבעיה בלי לגרום לפגיעה בעופות ובסביבה. כדי לחיות בהרמוניה עם משקי החקלאות אנו שומרים על קשר רצוף עם אנשי המדגה ובוחנים את הפתרונות.

מדי ערב ניתן לצפות במחזה מרהיב של התכנסות ולינה של בעלי הכנף. כך מתקבצים הדיות, החסידות, השקנאים והקורמורנים למקומות לינה קבועים, כל אחד עם בני מינו, אם זה בשדות הסמוכים לשמורה או על עצי האקליפטוס בגבול השמורה.

דיווח וצילמה: ג'יל חזן, מנהלת שמורת טבע עין אפק

טחנת ביניים

החלה עבודת השימור של טחנת הקמח אל מיר, בגן הלאומי ירקון. הטחנה היא ראשונה מבין חמש טחנות קמח גדולות שנבנו על גדות נחל הירקון, והיא כנראה הגדולה והקדומה מביניהן ומשויכת לתקופה הרומית או הצלבנית. זהו מבנה באורך של 60 מטר וברוחב של כ-15 מטרים.

הטחנה פעלה עד ראשית המאה ה-20 וכללה 13 יחידות טחינה. אנשים הגיעו אליה ממרחק רב, כולל מהנגב.

רשות הטבע והגנים, החליטה לבצע עבודות שימור תחזוקתי על מנת למנוע נפילה של קירות, כפי שקרה ב-30 השנים האחרונות.

את העבודות מבצעים המשמרים **קימי ממזן ואסי שלום**, בסיוע צוות הגן בניהולו של **אבי דוד**.

דיווח וצילם: ד"ר צביקה צוק, הארכיאולוג הראשי ברשות הטבע והגנים

עבודות שימור של טחנת הקמח אל מיר, גן הלאומי ירקון